

Valgt blev: *Carl Petersen, K. B. Andersen, Hjortnæs, Chr. Rasmussen, Hans Rasmussen, Teichert, Chr. Thomsen, Kirkegaard, Axel Sørensen, Jens Chr. Christensen, Anders Andersen, Niels Eriksen, Per Federspiel, H. C. Toft, Ninn-Hansen, Niels Ravn og Morten Lange.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd.

(Lovforslaget (nr. 107) findes i tillæg A. sp. 839, fremsættelsen i tidenden sp. 2961).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Holger Eriksen: Der har jo altid været en vis balance mellem aflønningen af statens tjenestemænd og de lønninger, der kunne opnås ude i det private arbejdsmarked. Det kan blive forrykket lidt, snart i den ene, snart i den anden parts favør, men det er jo i hvert fald så nogenlunde ligheden, man tilstræber. Det må også være således i den kommende tid, og når det nu er foreslået, at man forhøjer lønningerne for de lavest lønnede i den private sektor, følger deraf som en konsekvens, at man må gøre det samme for tjenestemændenes vedkommende. Det foreliggende lovforslag går ud på, at man gør det på den måde, at man forhøjer størrelsen af overenskomsttillægsportionerne med 12 kr. for de indtægter, som når op til 11.899 kr., og at man tilsvarende forhøjer pensioner og ventepenge med 6 kr. for beløb, der når op til 8.499 kr.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale, at man vedtager lovforslaget.

Henry Christensen: Det foreliggende lovforslag må naturligvis og nødvendigvis ses som et led i den samlede kæde af forslag, som vi har til behandling i disse dage, og som jo bærer navn af forslag til helhedsløsning, og bedømmelsen af specielt dette forslag må hænge sammen med, hvordan udfaldet bliver af behandlingen af de andre forslag, først og fremmest forslaget vedrørende kollektive overenskomster. Det kan ikke være anderledes, end at virkningerne af, hvad man gør på det ene område,

må give sig udslag på tilsvarende vis på et andet område, når vi skal i gang med løsningen af problemet for tjenestemændenes vedkommende.

Hvad spørgsmålet om tjenestemandslønningerne angår, kan man jo her for alvor gennemføre en lavtlønsordning og være sikker på, at den ikke får virkninger hele vejen igennem. Det vil sige, at det problem, som i høj grad er det store problem, når vi drøfter hele den anden side af indkomstkomplekset, eksisterer ikke her.

Med disse bemærkninger skal jeg kun sige, at mit parti er indstillet på, at dette lovforslags endelige behandling må komme til at bero på, hvorledes de øvrige lovforslag kommer igennem disse dages overvejelser.

Baagø: Karakteren af dette lovforslag, vi her behandler, er tydelig socialt betonet. De lavest lønnede statstjenestemænd skal have en lønforbedring i lighed med den forbedring, der er stillet lønmodtagerne på det private arbejdsmarked i udsigt ved det lovforslag om arbejdsoverenskomster, vi behandlede her i tinget i går.

Selv om mit parti ser med megen sympati på, at levevilkårene for gifte tjenestemænd i de lønklasser, lovforslaget omhandler, bliver forbedret, er vi betænkelige ved den form for forbedring, forslaget indeholder. Det smager unægteligt af, at man fra regeringens side begynder på at drive socialpolitik over tjenestemandslønningsloven. Bliver det tendensen i fremtiden, knæsætter man et nyt princip for lønfastsættelsen for statens tjenestemænd, et princip, hvor det ikke som hidtil bliver arbejdsydelsen, arbejdets karakter, ansvaret, tjenestemandens uddannelse, dygtiggørelse og kvalifikationer, der skal være afgørende for lønnens højde.

Lovforslaget betyder i virkeligheden et brud med de principper, der ligger til grund for opbygningen af den lønskala, tjenestemandsløven af 1958 indeholder, idet man dengang fastsatte de lavestlønnedes løn på grundlag af lønnen for en ufaglært arbejder inden for det private arbejdsmarked og derpå trinvis byggede den øvrige lønskala ovenpå.

Som sagt vil mit parti gerne medvirke til, at vanskeligt stillede tjenestemænd i de lavere lønklasser bliver hjulpet i den øjeblikkelige situation, men vi ville have

[Baagø.]

foretrukket en anden form for hjælpen. Kunne man af tidsmæssige grunde ikke foretage en ændring af selve lønningsloven, kunne man vel have fundet udveje for, f. eks. gennem forhøjede børnetilskud, at komme de betrængte tjenestemænd til hjælp. Som lovforslaget her er udformet, bliver det jo ikke alene familieforsørgere, der får et ekstraordinært løntillæg, men også alle unge, yngre og ugifte tjenestemænd og aspiranter, ja, selv de, der kommer lige fra eksamensbordet eller fra en lærlingeuddannelse. Alle de her nævnte kategorier trænger nu ikke i særlig grad til lønforbedring. I forvejen ligger statens begyndelseslønninger til disse unge på en sådan højde, at erhvervslivet ofte har svært ved at skaffe sig fornøden tilgang.

Hvad lovforslagets andet punkt angår, forhøjelsen af de laveste pensioner, kan vi tiltræde forslaget.

I den højtærede finansministers fremsættelsestale hedder det, at det er forudsat i aftalen med de forhandlingsberettigede tjenestemandorganisationer, at der i finansåret 1964-65 skal ydes alle tjenestemænd et generelt løntillæg i form af 8 overenskomsttillægssporationer, hvilket i penge vil sige ca. 55 mill. kr. Hertil skal så lægges de ca. 12 mill. kr., som lønforbedringen til de lavestlønnede andrager årligt.

Med andre ord, statens lønningsudgifter stiger for det kommende finansår med 12 mill. kr. og for det næste finansår med 67 mill. kr. Uden at den højtærede finansminister kan vide noget som helst om, hvorledes landets økonomiske situation stiller sig om et år, har han indgået aftaler med tjenestemændene om øgede lønninger fra den 1. april 1964. Også dette forhold har mit parti betænkeligheder over for. Vi ville have foretrukket en ordning med uændrede lønninger i 1 år såvel for arbejdere som for tjenestemænd og med en eller anden form for hjælp til de lavestlønnede gifte arbejdere og tjenestemænd, og vi ville ligeledes have foretrukket, at forhandlingerne om et generelt løntillæg var blevet udskudt til næste år. Jeg føler mig overbevist om, at en meget betydelig del af statens tjenestemænd langt mere ønsker en stabilisering af priserne og af skatterne end lønforhøjelse.

Slutbemærkningen i den højtærede finans-

ministers fremsættelsestale har overrasket mig. Det hedder her:

„Organisationerne“ — altså tjenestemandorganisationerne — „har dog for det første forbeholdt sig efter udløbet af 2 års perioden at rejse krav om en ajourføring af tjenestemandslønningerne med lønniveauet på det private arbejdsmarked, men dernæst har det været en klart tilkendegiven forudsætning fra organisationernes side, at den truine aftale kun opretholdes, såfremt den påtænkte helhedsløsning i alt væsentligt gennemføres i den nu forelagte form.“

Det kan dog formentlig ikke være tilfældet, at tjenestemandorganisationerne har gjort deres tilslutning til ministerens forslag afhængig af, at regeringens påtænkte helhedsløsning, altså hele lovkomplekset, de 12 lovforslag, og altså f. eks. også forslaget om tvangsopsparing, „i alt væsentligt gennemføres i den nu forelagte form.“ Det kan da vel kun være helhedsløsningens lønmæssige forslag, organisationerne har tænkt på. Det vil jeg indtil videre tro, men jeg ville sætte pris på, om den højtærede finansminister ville bekræfte, at det forholder sig således. Efter ordlyden i fremsættelsestalen kunne man få den opfattelse, at tjenestemandorganisationerne har udtalt sig om hele den helhedsløsning, regeringen har forelagt tinget.

Må jeg til slut sige, at det konservative folkeparti er villig til at deltage i en behandling af lovforslaget i et udvalg, men at denne behandling naturligvis må være afhængig af, hvorledes det går med de øvrige lovforslag, som var til behandling i går.

Grethe Philip: Det foreliggende lovforslag må, som allerede sagt, ses som et led i det fremlagte forslag til en helhedsløsning, og som sådan tror jeg også det vil vinde bred forståelse i tjenestemandskredse. Der har fra tid til anden i de senere år blandt tjenestemændene været rejst krav om lønforbedringer med henvisning til lønstigninger blandt andre grupper. Jeg skal ikke tage stilling til den dokumentation, der har været ført, men blot pege på, at det her som altid, hvor der foretages sammenligninger over en tidsmæssig udvikling, er ganske afgørende, hvilket årstal man vælger som udgangspunkt. Den endelige vur-

[Grethe Philip.]

dering må derfor i nogen grad bero på et skøn. De nylig offentliggjorte beregninger fra det økonomiske råds formandskab over indkomstudviklingen blandt forskellige indkomstgrupper fra 1955 og op til nu vil kunne bidrage til at skabe et grundlag for en vurdering af tjenestemændenes relative placering. Men beregningerne viser også, hvor vanskeligt det er at foretage generelle sammenligninger mellem tjenestemandstanden på den ene side og andre grupper på den anden, fordi udviklingen har været så forskellig for forskellige tjenestemandsgupper.

Vigtigere end disse betragtninger er det dog i den øjeblikkelige situation, at der i tjenestemandskredse er vundet forståelse for, at man, som stillingen er i dag, i første omgang må holde sig tilbage. Kun de lavest lønnede kan det tillades at få et løntillæg i år, medens generelle lønstigninger må vente til næste år. Jeg tror, det fra alle sider vil føles rimeligt, at man, når talen er om tjenestemændene, så vidt muligt søger at yde samme indkomstforbedring til de lavestlønnede, som man giver tilsvarende grupper på det private arbejdsmarked, og det er jo det, der nu sker ved de foreslåede forhøjelser af overenskomstportionerne på de laveste trin.

Det tjener tjenestemændene og deres organisationer til ære, at de er gået ind i et forlig med finansministeren om det foreliggende lovforslag. Jeg tror, det er af overordentlig stor betydning for den almindelige indstilling blandt tjenestemændene i tiden fremover, at deres egne organisationer har taget denne søbre og nøgterne stilling til de øjeblikkelige problemer og til hensynet til en helhedsløsning.

På mit partis vegne kan jeg give tilsagn om en velvillig behandling af lovforslaget.

Erik A. Jensen: Det er med stor interesse, at jeg har bemærket mig, at man på hele dette område, som man nu kalder en helhedsløsning, slår stærkt på det sociale. Man taler om den sociale linje, og at den skal holdes, man taler om forhøjelse af folkepensionens grundbeløb, man taler om lønforbedring for de lavest lønnede tjenestemænd, og man taler om forhøjelser af de mindste tjenestemandspensioner. Det er

helt behageligt at høre, hvor socialt forstående man er blevet, det er lige til at få tårer i øjnene over alt dette sociale hensyn, som man i tjenestemandskredse slet ikke er forvænt med, og man har svært ved at tro, at al den kærlighed er ærlig ment.

Når jeg siger, at tjenestemændene ikke er forvænt med, at man tager hensyn til dem, så skal jeg blot erindre om, at disse store lønmodtagergrupper under hele krigen fik et overordentlig dårligt indtryk af den sociale linje. Hver gang tjenestemændene dengang var berettigede til f. eks. 4 portioners reguleringstillæg, så fik vi 2; var vi berettigede til 7 portioner fik vi $3\frac{1}{2}$ og så fremdeles. Så kunne vi udvise samfundssind for resten, og det var ikke ret mange varer, vi var i stand til at købe for den værdimåler.

Da lønningssloven kom i 1946, var det en almindelig forventning, at netop denne lov ville rette lidt på den skævhed, der var kommet ind i begrebet tjenestemand. Der gik imidlertid ikke mange tider, før også denne drøm var gået fløjten. Allerede i 1948, altså kun 2 år efter, at loven var kommet, var der optræk til stor misstemning blandt tjenestemændene over den fortsatte proletarisering af netop denne lønmodtagergruppe. Forskellige lapperier over den ene eller den anden del af lønningen foreslog som en skrædder et vist sted.

Sådan lappede man sig igennem en halv snes år, og da den nugældende lønningsslov kom i 1958, ja, så var selvsagt forventningerne spændt til bristepunktet med hensyn til den sociale retfærdighed, man mente måtte flyde heraf. Her skylder jeg i sandhedens interesse at sige, at denne lov havde virkelig det rette sigte. Vi, der var underlagt den, troede, at der heri lå et grundlag for at få selve retfærdigheden at se. Dette håb skulle imidlertid også beskæmmes.

Den allerførste gang, tjenestemændenes lønninger skulle reguleres efter de nye bestemmelser om overenskomstillæg, dikterede den daværende finansminister denne store gruppe, som virkelig havde udvist samfundssind gennem mange år, 40 portioner overenskomstillæg, til trods for vore faglige organisationers skudsikre statistik, som klart og tydeligt viste, at tjenestemændene var berettiget til 53 overenskomstportioner på baggrund af den længslidning,

[Erik A. Jensen.]

som havde fundet sted på det private arbejdsmarked. Den reaktion, som spontant opstod i København, var der ingen som dengang udtalte social forståelse for.

Det er med disse ting som baggrund man nu kniber det ene øje i for ligesom rigtigt at se, om dette nu også er så socialt, som det gerne vil give sig ud for at være.

Jeg har fremført disse næsten historiske kendsgerninger, ikke for at harcelere over de tilstande, der har været budt tjenestemændene og fremdeles bydes dem, men for at give en slags forklaring på, at man i tjenestemandskredse har noget svært ved at forlige sig med den tanke, at der nu tages sociale hensyn, som man aldrig tidligere har kendt, såvel til deres stilling som til deres tegnebog.

Jeg bemærker endvidere, at den højtærede finansminister gør opmærksom på, at der har været forhandlet med tjenestemændenes organisationer. Jeg erindrer, at centralorganisation Is formandskab ved en lejlighed i København har givet udtryk for, at man ikke ville finde sig i et diktat én gang til som det, vi blev udsat for i 1961, og for så vidt — og jeg mener ikke der er grund til at tro andet — tjenestemændenes organisationer ikke har haft længere tid, end folketinget har haft, til at gennemgå spørgsmålene — måske er der endog for organisationerne tale om kortere tid, måske kun timer — er jeg helt på det rene med, at der kun kan være tale om et diktat.

Nu vil jeg for mit eget vedkommende sætte et stort spørgsmålstegn ved ordet „forhandle“, for det første, fordi der ikke som tidligere har foreligget et beløb, som man er nået til ved forhandling mellem arbejdsmarkedets parter, og som tjenestemændenes forhandlere har kunnet gå ud fra. For det andet, fordi det forhandlingsgrundlag, som den højtærede finansminister har brugt som udgangspunkt, ikke har været noget forhandlingsgrundlag, men ganske simpelt endnu en gang et diktat, et diktat, hvis beløb man har beregnet sig frem til på baggrund af hele vor økonomiske situation og med hensyntagen til, hvor meget man nu på bjerget mente at kunne byde tjenestemændene i lønfremgang.

Hvad er det så, man mener at kunne byde tjenestemændene? Jo, man har lagt

1 krone mere på overenskomstportionerne på begyndelseslønnen, således at den månedlige løn forhøjes med 40 kr. Jeg vil takke den højtærede finansminister for, at man er gået den sociale vej, for det er en social vej, det erkender jeg. Sidste gang vi havde loven til behandling, gjorde mit parti opmærksom på, at vi meget gerne så en udvikling som denne. Jeg takker altså for dette.

Men når vi nu ved, at man gennem år næsten daglig har averteret efter f. eks. postbude i København, og det i annoncen kunne ses, at begyndelseslønnen udgjorde 1.148 kr. pr. måned, kan vi altså regne ud, at den fremtidig vil blive 1.188 kr. pr. måned, og da forskellen mellem den civile og den statsansattes lønning fremdeles er den samme på grund af lavtlønstillægget, som også dér får virkning, har denne beskedne lønfremgang altså ikke denne gang kunnet gøre tjenestemandsgerningen mere attraktiv, hvorfor vi vel stadig får de omtalte averteringer efter f. eks. postbude i København at se.

Nej, det forholder sig ganske anderledes, hvis man søger ind i militæret. Her kan man i kraft af konstabelordningen på en 3-årig aftale de to sidste år opnå en månedlig løn på 1.328 kr., nemlig en udbetalt løn på 1.053 kr. plus et tillæg på 275 kr., som bliver opsparet og ved fratræden efter aftale udgør 6.000 kr. Når hertil kommer en erhvervsmæssig eller anden uddannelse, er det lige ved at være uartige lønninger, man byder trafiketaternes unge, som søger stillinger her og lægger et helt liv til rette for denne del af vort fælles samfund. Men det viser sig, som mit parti tidligere har påvist det, at når det drejer sig om penge til militære formål, til militære foranstaltninger, er der penge nok i kassen.

Jeg forstår da også på den højtærede finansministers bemærkninger til lovforslaget, at tjenestemændenes repræsentanter har givet udtryk for, at man havde forventet et langt bedre resultat. De har bl. a. henvist til, at tjenestemændene siden 1958 har opnået væsentligt mindre lønstigninger, end hvad der er opnået på det private arbejdsmarked. Her gør det ikke sagen bedre, at tjenestemændene — og det synes mig med rette — siden første udbetaling af overenskomsttillæg har følt sig snydt for

[Erik A. Jensen.]

13 portioner, nemlig ved at der blev dikteret dem 40 portioner, hvor de mente sig berettiget til 53. Denne difference har man endnu ikke berigtiget, selv om ministeren må erkende ikke at kunne afvise de synspunkter, som tjenestemandorganisationerne fremførte. Den omstændighed, at der for det andet af de to kommende år bliver udbetalt 8 portioner til alle, udviser ikke den uretfærdighed, som virkelig blev begået mod alle Danmarks tjenestemænd i 1961. Det forekommer mig, at man snarest skulle se at få dette ud af verden, så der igen kan opstå et tillidsforhold mellem etaterne og deres personale.

Jeg vil meget gerne slutte med at opfordre den højtærede finansminister til at genoptage forhandlingerne med statens tjenestemænd og eventuelt på den baggrund komme med nogle ændringsforslag, som kunne rette lidt på de skævheder, som finansministeren åbenbart har erkendt findes i tjenestemændenes forhold. Det må fortsat være de faglige organisationers ret at forhandle sig frem til et resultat, som kan accepteres af såvel forhandlere som medlemmer, og ikke blive stillet over for et diktat, som det, der her er tale om. Skal der opretholdes ro på arbejdspladserne, som organisationerne har pligt til at medvirke til, må det være en forudsætning, at staten ikke ensidigt dikterer såvel løn som arbejdsforhold. Disse to forudsætninger er ganske nødvendige, dersom man skal søge at opnå et godt forhold til det gode personale, man har. Ellers fortjener etaterne ikke et trofast og pålideligt personale.

Birthe Wetlesen: Det foreliggende forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd har jeg ikke mange bemærkninger til. Det er et led i den såkaldte helhedsløsning, som mit parti intet har tilovers for. Vi mener, at dette lovforslag er en udhuling af det effektive lønstop, der er så stærkt ønsket og påkrævet.

Efter lovforslaget skal tjenestemænd, jeg tror op til 11. lønningsklasse, have lavtlønstillæg. Ligeledes omfatter lovforslaget bl. a. også biblioteksassistenter, trafikassistenter, toldassistenter og kontorassistenter.

De er, om jeg kan sige det sådan, i begyndelsen af deres karriere, og dér er pengene vist altid lidt mindre. Jeg synes, at hvis dette lavtlønstillæg skal gennemføres, vil jeg foreslå den højtærede finansminister, at der i hvert fald indføres et alderskrav, da den højtærede finansminister har så meget imod at give de lavtlønnede kompensation over skatterne, som mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Rimstad, foreslog i går. Det er det samme synspunkt, vi vil gøre gældende over for en forhøjelse af pensionerne til de lavtlønnede pensionister: lad det blive som et nedslag i skatten.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere, som har kunnet give tilslutning til dette lovforslag. Jeg takker også den ærede ordfører for venstre, der i hvert fald åbnede mulighed for tilslutning. Derimod har den ærede konservative ordfører udtalt visse betænkeligheder bl. a. ved den form, hvorunder dette lavtlønstillæg er givet, og har også udtalt betænkeligheder ved aftalen for det kommende år.

Jeg forstår meget vel, at det ærede medlem udtalte disse betænkeligheder efter den debat, vi havde i går om situationen på det private arbejdsmarked. Det ærede medlems standpunkt var en konsekvens af det standpunkt, som vi fik at høre fra det ærede medlem hr. Poul Møller i går, og forslaget, som det foreligger her, kan siges at være en konsekvens af regeringens syn på, hvorledes disse ting bør ordnes, og så synes jeg i og for sig ikke, at vi behøver at diskutere det nærmere ved denne lejlighed.

Jeg tror dog nok, det ærede medlem tager fejl på et punkt, nemlig når han her hævder, at tjenestemændene hellere ønsker stabilitet og skattelettelser end højere lønninger. Jeg må i hvert fald sige, at det indtryk, jeg havde af forhandlingerne med tjenestemændene, var, at ønsket om højere lønninger var særdeles kraftigt.

Det ærede medlem spurgte, om det, der står afsluttende i fremsættelsestalen, sådan kan man godt sige det, virkelig kan være rigtigt. Ja, ved de forhandlinger, jeg havde med tjenestemandorganisationerne, viste de naturligvis den største interesse for sammenligningen med den del af helhedsløsningen, som vedrører lønforholdene. Det

[Finansministeren.]

er rigtigt, men det er også rigtigt, at nøjagtig den formulering, jeg har anvendt i min fremsættelsestale, og det gælder i øvrigt ikke bare dette punkt, men hele fremsættelsestalen, er kendt af og tiltrådt af formændene for de 4 tjenestemandsgesandheder, så at der ikke kan være tvivl om, at de er ganske klar over, hvad der kom til at stå, og dermed også, hvad det dækker.

Jeg forstår ikke det ærede medlem hr. Erik A. Jensens tale om diktat. For det første mener jeg det uberettiget at tale om det i forbindelse med tidligere afgørelser for tjenestemændenes vedkommende. Ville man tale om et diktat, skulle det i hvert fald være fra folketingets side og ikke fra finansministerens side, men jeg må i alt fald for det foreliggende gøre opmærksom på det, der også står i fremsættelsestalen om, at centralorganisationerne og Danmarks Lærerforening på baggrund af den økonomiske situation herefter har tiltrådt den forud skitserede lønningsordning for finansårene 1963-64 og 1964-65. Også dette er sat ind, om jeg så må sige med tjenestemandsgesandhedernes billigelse, og er derfor udtryk for, hvad der fandt sted.

Det er rigtigt, at tjenestemandsgesandhederne måtte gøre et videregående lønkrav gældende, idet man sammenlignede med udgangspunktet i 1958. Som jeg også sagde i fremsættelsestalen, kan jeg ikke afvise den argumentation, når man, og det er der vel ikke noget at sige til, tager dette udgangspunkt, hvor de nye tjenestemandslønninger blev fastslået. Jeg synes, vi har grund til at anerkende den forståelse, som tjenestemandsgesandhederne viste for den foreliggende situation, og som førte til, at man tiltrådte denne ordning, men den er tiltrådt efter reelle forhandlinger, idet jeg først skitserede hovedprincipperne for, hvordan man kunne ordne det både med lavtlønstillæg og i øvrigt. Derefter var der så først en forhandling om, hvorvidt disse principper kunne tiltrædes og så en forhandling om størrelserne, så den tale om, at der foreligger et diktat, må jeg på det bestemteste afvise.

Holger Eriksen: Det ærede medlem hr. Baagø beskæftigede sig med den omstæn-

dighed, at der var kommet et socialt motiv ind i det lovforslag, der foreligger her, og udtalte sin beklagelse deraf, ligesom det ærede medlem gav udtryk for, at skulle der gøres noget, måtte det ikke ensidigt være de laveste lønningsklasser, der fik fordel af det, så måtte man f. eks. anvende et børnetilskud, der for så vidt kunne blive til gavn både for dem med de små lønninger og for dem med de store lønninger.

Det er naturligvis et synspunkt, men jeg må i modsætning til den højtærede finansminister sige, at det forbavtede mig meget at høre det ærede medlem hr. Baagø anlægge det. Jeg har nemlig siddet i det udvalg, der er nedsat for at drøfte de kollektive arbejdsoverenskomster, og selv om jeg naturligvis ikke må røbe, hvad der er forhandlet i det, kan jeg dog ikke lade være med at gøre opmærksom på, at en væsentlig del af udvalgets tid er gået med at drøfte oppositionens beklagelser over, at man ikke på effektiv måde kan hindre, at forslaget om at forhøje de lave lønninger kommer til at smitte af på de højere lønninger, altså lige nøjagtigt det modsatte synspunkt af det, det ærede medlem hr. Baagø her i dag har gjort sig til talsmand for.

Jeg tror, det er svært sådan over for ét forslag at have ét standpunkt og over for et andet det modsatte.

Baagø: Det ærede medlem hr. Holger Eriksen må enten have overhørt, hvad jeg sagde, eller misforstået mig. Jeg sagde udtrykkeligt, at det kun var de lavestlønnede gifte tjenestemænd, som man kunne tænke sig at hjælpe ved børnetilskud. Jeg ønsker bestemt ikke at stå som forslagsstiller til, at det skulle smitte af hele vejen igennem. Aldeles ikke.

Må jeg så sige, at der er én ting i dette forslag, man kan glæde sig over. Det er, at 8. lønningsklasse inden for civiletaten, nemlig assistenterne, som fik en meget dårlig placering i lønningsloven af 1958, nu får en hjælp. Vi har på forskellig vis forsøgt, om det var muligt at give disse mennesker, som virkelig præsterer et stykke arbejde, og som har et ansvar, en bedre placering eller en form for et løntillæg eller hurtigere oprykning, men alt har været

[Baagø.]

umuligt indtil dato. Nu får disse mennesker altså en hjælp, og det kan jeg personlig glæde mig over.

Må jeg så i øvrigt sige, når man nu taler om den sociale side af lønningsloven, som navnlig det ærede medlem hr. Erik A. Jensen var stærkt inde på, at jeg tror, tjenestemændene gør sig selv en bjørne-tjeneste, hvis man prøver at få tjenestemandslønningerne anlagt efter sociale hensyn. Tjenestemandslønningerne bør fastsættes ud fra hensynet til arbejdets karakter, ansvar og omfanget af arbejdsydelsen og ikke noget som helst med sociale hensyn.

Må jeg sige til sidst, at jeg blev virkelig meget betænkelig ved det, den højtærede finansminister sagde om, at tjenestemandsgeselskaberne havde tiltrådt hele regeringens helhedsløsning. (*Finansministeren* [Poul Hansen]: Det har jeg ikke sagt!). Ja men finansministeren sagde da i sin fremsættelsestale, og det blev gentaget nu, at de gør deres stilling afhængig af, at helhedsløsningen bliver gennemført, og hvis det er tilfældet, så beklager jeg i høj grad, at disse tjenestemandrepræsentanter har indladt sig på noget, som ikke vedkommer dem. Det henhører ikke under forhandlingsretten at blande sig i politik, som bestemmes her i dette hus og i denne sal.

Erik A. Jensen: Den højtærede finansminister gør opmærksom på, at der virkelig har fundet reelle forhandlinger sted, og at man har lagt et tilbud frem — forstod jeg — fra finansministerens side, som tjenestemændene har forhandlet med den højtærede finansminister om, hvorefter det så blev tiltrådt. Nu er det jo muligt, at den højtærede finansminister og jeg ser forskelligt på begrebet forhandling. Jeg sagde i mit indlæg, at ved forhandling mellem arbejdsmarkedets parter forstår jeg, at der stilles krav fra arbejdside og gives tilbud fra arbejdsgiverside. Dette tilbud og disse krav forhandler man så om, og det, der kommer ud deraf, er det grundlag, hvorpå

tjenestemændene tidligere har bygget. Det er hele det lille mellem spil, jeg mangler i den forhandling, der danner grundlag for aftalen mellem tjenestemændene og den højtærede finansminister. Vi har måske forskelligt syn på disse ting, og det er på den baggrund, jeg siger, at når man ganske simpelt har givet et tilbud på, hvad man på bjerget mente var gældende, er det et diktat. Det er stadig mine øjne, der ser tingene, og min mund, der udtaler, at det er et diktat.

På den baggrund slutter jeg mit indlæg med at sige, at jeg henstiller til den højtærede finansminister at indkalde tjenestemændene til nye forhandlinger, for jeg er ikke i tvivl om, at når de allerede — og det har den højtærede finansminister bekræftet her — ved den forhandling, der har fundet sted, har gjort opmærksom på, at man inden 2 år ønsker at komme tilbage til tingene, ligger der deri, at man ikke mener at have opnået det, man mente at være berettiget til.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg kan til det ærede medlem hr. Erik A. Jensen sige, at jeg har ikke lagt skjul på, at tjenestemændene havde ønsket mere, og det er da klart, at der under denne forhandling som under enhver normal forhandling er fremlagt forskellige synspunkter. Tjenestemændene havde ét synspunkt, jeg havde ét, der var lidt anderledes, og så mødtes vi i det, som har fundet udtryk i dette lovforslag og i fremsættelsestalen. Jeg kan ikke se, at der er noget som helst mærkværdigt eller kunstigt i det. Og der er heller ikke tale om noget diktat; men jeg indrømmer, at der er tale om en imødekommenhed og en forståelse fra tjenestemandsgeselskaberne side for situationen, som jeg synes vi har grund til at påskønne.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Baagø, at han kan ikke læse fremsættelsestalen på den måde, at tjenestemandsgeselskaberne har givet tilslutning til helheds-

[Finansministeren.]

løsningen, og det ville være forkert af mig at sige, at sådan er det; men der står i det afsluttende punktum af fremsættelsestalen, efter at det er sagt, at organisationerne har tiltrådt lønordningen, følgende:

„Organisationerne har dog for det første forbeholdt sig efter udløbet af 2 års perioden at rejse krav om en ajourføring af tjenestemandslønningerne med lønniveauet på det private arbejdsmarked, men dernæst har det været en klart tilkendegiven forudsætning fra organisationernes side, at den trufne aftale kun opretholdes, såfremt den påtænkte helhedsløsning i alt væsentligt gennemføres i den nu forelagte form.“

Det vil altså sige, at hvis den påtænkte helhedsløsning ikke gennemføres i alt væsentligt i den forelagte form, ja, så er tjenestemændene ikke bundne af denne aftale, så gælder deres tiltrædelse af den ikke — og det ligger, synes jeg, ganske klart i dag.

Grethe Philip: Blot en ganske kort bemærkning til det ærede medlem hr. Baagø. Jeg forstod, at det ærede medlem var betænkelig ved, at man anlagde en social synsvinkel ved fastlæggelsen af lønningerne for tjenestemændene. Jeg for mit vedkommende ville da være langt mere betænkelig, hvis man gik med til at give tillæg til de lavt lønnede på det private arbejdsmarked og ganske afslog tilsvarende tillæg på tjenestemandsområdet. Jeg synes, at de lavt lønnede tjenestemænd da med rette ville kunne føle sig dårligt behandlet. Jeg mener, at det også ud fra en anden synsvinkel ville være meget uheldigt, idet jeg regner med, at det yderligere ville øge de vanskeligheder, man i øjeblikket kan have ved at rekruttere folk til netop de stillinger.

(Kort bemærkning).

Baagø: Jeg takker den højtærede finansminister for det sidste indlæg. Det klarede begreberne ganske betydeligt, men der er dog en ting tilbage endnu. Jeg vil gerne spørge den højtærede finansminister: såfremt der nu på det private arbejdsmarked bliver lønglidning — sådan som vi talte om

det i går, at en sådan lønglidning kunne smitte af på hele det øvrige lønmarked — har tjenestemændene så på forhånd afstået fra at rejse lønkrav, før denne 2 års periode er udløbet?

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg må måske først have lov til en lille smule uelskværdigt at sige til det ærede medlem, at dette opklaringsarbejde jo ikke havde været nødvendigt, hvis det ærede medlem virkelig havde læst, hvad der stod i fremsættelsestalen.

Må jeg dernæst sige, at der kan naturligvis, hvis der viser sig en væsentlig lønglidning, opstå et problem. Tjenestemændene har jo ret til at rejse krav om forhandling om lønportioner — eller som det tekniske udtryk er: overenskomsttillæg. Men jeg vil nu mene, at aftalen må forstås derhen, at gennemføres helhedsløsningen i alt væsentligt, derunder også, at den virker efter sin hensigt, må den aftale, som er indgået, stå ved magt.

(Kort bemærkning).

Baagø: Ja, nu bliver det jo straks lidt mere flydende, hvordan det kommer til at ligge, men nu fik vi da altså også det opklaret.

Den højtærede minister sagde, at jeg kunne jo have læst ordentligt på min lektie. Må jeg have lov at returnere denne bemærkning og sige, at man kunne jo også bede den højtærede minister udtrykke det tydeligt — jeg har nemlig diskuteret dette spørgsmål med adskillige, som har samme opfattelse, som jeg har.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Holger Eriksen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har nedsat angående forslag til lov om forlængelse af kollektive overenskomster m. fl. lovforslag.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension. (Om forhøjelse af invalide- og folkepensionsbidrag).

(Lovforslaget (nr. 110) findes i tillæg A. sp. 905, fremsættelsen i tidenden sp. 2951).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om særligt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

(Lovforslaget (nr. 111) findes i tillæg A. sp. 901, fremsættelsen i tidenden sp. 2952).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om den offentlige sygeforsikring.

(Lovforslaget (nr. 112) findes i tillæg A. sp. 881, fremsættelsen i tidenden sp. 2953).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Niels Mørk: Det første af de tre lovforslag, som her er til behandling, forslaget om forhøjelse af invalide- og folkepensionsbidraget, er et forslag, som ikke syner af ret meget, men i virkeligheden er det betydningsfuldt. Det er et lille lovforslag, som med tiden kan få en stor virkning i retning af at skabe økonomisk tryghed i alderdommen. Med dette lovforslags gennemførelse tages der et afgørende skridt hen imod indførelse af en almindelig folkepension for alle uanset de pågældendes indkomst, et skridt hen imod en ordning, der ikke økonomisk straffer den medborger, som selv vil gøre en indsats for at skabe tryghed i alderdommen, enten det så sker ved arbejde eller ved opsparing. Dertil kommer, at man, når reformen til sin tid gennemføres, samtidig giver plads for den efterlønnsordning på arbejdsmarkedet, som den højtærede socialminister i forbindelse med helhedsløsningen har lovet at fremsætte lovforslag om.

Uden at komme nærmere ind på den for nylig afgivne betænkning om almindelig folkepension, som er udsendt til offentligheden — det vil der blive rig lejlighed til,

når lovforslaget herom til sin tid fremsættes — vil jeg dog gerne henlede opmærksomheden på den i betænkningen afgivne særudtalelse, afgivet af regeringspartierne repræsentanter i kommissionen. Deraf fremgår det, at en almindelig folkepension ikke bør gennemføres uden en samtidig forbedring af karene for de pensionister, som kun har pensionen at leve af. Med den højtærede formands tilladelse vil jeg gerne citere denne udtalelse; den står i betænkningens 5. afsnit, side 37, og lyder således:

„Niels Mørk og Grethe Philip udtaler:

Da en afvikling af indtægtsreguleringen ikke i sig selv vil forbedre ydelserne til de folkepensionister, der oppebærer fuld folkepension — ligesom de heller ikke vil blive berørt af en eventuel efterlønnsordning på arbejdsmarkedet — ønsker vi at fremsætte følgende særudtalelse:

- 1) De nugældende alderstillæg forhøjes væsentligt, ligesom aldersgrænsen (80 år) eventuelt nedsættes.
- 2) Der ydes folkepensionisterne tilskud til sygekassekontingent.
- 3) Der ydes en form for boligtilskud til de folkepensionister, som ikke bor i de særlige pensionistboliger.

For sidstnævnte ydelse bør der måske fastsættes en indtægtsgrænse.

Finansieringen foreslås ved en forhøjelse af folkepensionsbidraget — ud over den forhøjelse på 1 pct., som afskaffelsen af fradragsreglerne betinger.

Endvidere går vi ind for, at foranstaltningerne med henblik på pleje og omsorg for ældre — enten i egne hjem eller i plejehjem — udbygges.“

Mere skal jeg ikke sige om denne betænkning. Jeg kan i øvrigt selvfølgelig tilslutte mig bestemmelsen i lovforslaget om, at det provenu, som indkommer ved denne forhøjelse af bidraget, holdes uden for statens øvrige indtægter og bindes i en fond.

Jeg vil gerne takke den højtærede socialminister for, at loven nu ændres således, at de befolkningsgrupper med lave indkomster, som hidtil har været fritaget for at betale invalide- og folkepensionsbidrag, også fremtidig fritages for denne forpligtelse.

Jeg skal med disse bemærkninger på mit partis vegne anbefale lovforslaget til hurtig vedtagelse.

Om det andet lovforslag, som vedrører